

DOCHODY OSÓB I PODMIOTÓW PRAWNYCH NA POZIOMIE LOKALNYM W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM I PODKARPACKIM

Elżbieta Wojnicka

Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

1. Metodologia badania

Dochody osób i podmiotów prawnych na poziomie lokalnym w latach 2000 - 2006 zostały obliczone na podstawie wpływów gmin z podatków od osób fizycznych i prawnych. Dochód przed

opodatkowaniem ludności i przedsiębiorstw został obliczony poprzez podzielenie wpływów gmin z podatków dochodowych przez iloczyn udziału gmin w podatku PIT lub CIT w danym roku i efektywnej stopy wpływów z tego podatku w danym roku w kraju. Dzięki wykorzystaniu efektywnej stopy podatkowej unika się zaniżenia dochodu o przysługujące ulgi. Na bazie ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. nr 203, poz. 1966 ze zm.) współczynnik udziału gmin w PIT zmienia się co roku na bazie artykułu art. 89 tej ustawy, tak by osiągnąć docelowy poziom 39%. Odpowiednie współczynniki do szacowania dochodów osób w gminach dla poszczególnych lat przedstawione są w tabelicy 1, zaś do szacowania dochodów podmiotów prawnych w tabelicy 2. Rozliczanie podatku od osób prawnych jest specyficzne, gdyż zwrot nadpłaconego podatku w przypadku firm, które miały straty następuje w kolejnym roku i stąd w tym raporcie oszacowano dochody podmiotów prawnych na bazie średniorocznych dochodów

Tablica 1. Współczynniki do szacowania dochodów osób na poziomie lokalnym

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Gminy	efektywna stopa PIT (%)	15,70	15,61	15,85	15,35	15,34	15,55	16,76	16,76
	udział gmin w podatku (%)	27,60	27,60	27,60	27,60	35,72	35,72	35,95	36,22
	współczynnik	0,0433	0,0431	0,0437	0,0424	0,0548	0,0555	0,0603	0,0607
Miasta na prawach powiatu	udział w podatku (%)	28,60	28,60	28,60	28,60	44,14	45,97	46,20	46,45
	współczynnik	0,0449	0,0446	0,0453	0,0439	0,0677	0,0715	0,0774	0,0779

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów odnośnie rozliczenia podatku od osób fizycznych oraz informacji dla samorządów lokalnych odnośnie stopy udziału w podatkach w poszczególnych latach.

Tablica 2. Współczynniki do szacowania dochodów podmiotów prawnych

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Gminy	efektywna stopa CIT (%)	26,80	25,20	24,70	23,70	16,78	16,68	16,67
	udział gmin w podatku CIT (%)	5,00	5,00	5,00	5,00	6,71	6,71	6,71
	współczynnik	0,0134	0,0126	0,0124	0,0119	0,0113	0,0112	0,0112
Miasta na prawach powiatu	udział miasta w podatku CIT (%)	5,00	5,00	5,00	5,00	8,11	8,11	8,11
	współczynnik	0,0134	0,0126	0,0124	0,0119	0,0136	0,0135	0,0135

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów odnośnie rozliczenia podatku od osób fizycznych oraz informacji dla samorządów lokalnych odnośnie stopy udziału w podatkach w poszczególnych latach.

Tablica 3. Dochody osób i podmiotów prawnych w powiatach województwa podkarpackiego

Powiat	Dynamika dochodu osób			Udział w dochodzie osób w regionie (%)		Dochód na mieszkańca na miesiąc w 2006 r.		Dochód podmiotów prawnych średnioroczny w latach 2005-2006	
	2006/2005	2006/2005*	2007/2006	2002	2006	w zł	gdy podkarpackie =100	udział w regionie	na podmiot prawny w tys. zł
bieszczadzki	111	113,4	116	0,9	0,9	280,0	80,0	1,0	249,8
brzozowski	106	108,0	111	2,1	2,1	231,2	66,1	0,7	122,6
dębicki	105	104,3	118	7	6,6	361,5	103,3	8,1	425,6
jarosławski	113	112,8	109	4,8	4,7	286,2	81,8	7,4	372,9
jasielski	107	106,5	111	5,6	4,9	314,3	89,8	5,1	345,2
kolbuszowski	115	116,3	112	1,6	1,6	195,4	55,8	1,2	206,0
krośnieński	110	110,9	111	4,5	4,6	303,8	86,8	2,1	164,7
leski	114	107,7	113	1,0	1,0	269,6	77,0	0,3	65,0
leżajski	103	104,5	117	2,4	2,5	264,7	75,6	3,5	444,9
lubaczowski	110	110,3	118	1,5	1,5	193,4	55,2	0,9	145,2
łańcucki	113	112,4	94	3,3	3,5	331,4	94,7	1,9	185,0
m. Krosno	107	109,0	109	4,3	3,9	599,1	171,2	6,6	409,4
m. Przemyśl	106	107,1	115	4,1	4,2	464,2	132,6	2,8	145,9
m. Rzeszów	112	112,1	111	15,1	15,3	716,2	204,6	23,7	366,5
m. Tarnobrzeg	112	112,5	111	3,7	3,5	514,9	147,1	2,4	169,1
mielecki	111	112,3	114	6,8	7,1	388,2	110,9	5,3	223,0
niżański	113	113,9	112	2,4	2,3	254,6	72,8	0,6	84,8
przemyski	111	111,7	124	1,8	2,0	204,1	58,3	2,1	305,5
przeworski	113	110,2	107	2,8	2,8	263,7	75,3	2,2	253,4
ropczycko-sędziszowski	108	108,6	113	2,5	2,5	260,9	74,5	2,8	364,8
rzeszowski	110	108,7	116	7,0	7,1	308,5	88,2	4,2	226,6
sanocki	110	111,2	111	4,5	4,6	351,3	100,4	7,0	433,9
stalowowolski	106	107,8	111	6,8	6,6	443,1	126,6	6,5	295,4
strzyżowski	106	107,5	104	1,9	1,9	228,3	65,2	0,4	74,0
tarnobrzegi	110	112,7	107	2,0	2,2	293,6	83,9	1,3	201,1
Woj. podkarpackie	109	106,8	112	100	100	350,0	100,0	100	287,5
Polska	bd	bd.	bd	bd	bd	561,1	160,3	bd	bd

Źródło: Obliczenia IG WSliZ na podstawie danych GUS i RIO *- prognoza z raportu z 2006 roku

obliczonych na podstawie wpływów gmin z podatku w latach 2005-2006. Dla oszacowania liczby podmiotów prawnych przyjęto współczynnik 50% z podmiotów REGON zarejestrowanych w gminie pomniejszonych o liczbę osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Współczynnik aktywnych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w 2005 roku dla województw podkarpackiego i lubelskiego wyniósł bowiem odpowiednio 46,4% i 48,4%¹. Zakłada się natomiast, że stopa przetrwania podmiotów prawnych, jako dojrzałych form podmiotów gospodarczych, jest nieznacznie wyższa niż ogółu podmiotów zarejestrowanych w REGON, z których większość to działalność gospodarcza osób fizycznych. Pro-

gnozy dochodów osób na 2007 rok zostały dokonane na podstawie planów gmin odnośnie wpływów z podatku od osób fizycznych otrzymanych z Regionalnych Izb Obrachunkowych. Założono efektywną stopę podatkową w 2007 roku taką jak w 2006, gdyż raczej gminy nie przewidywały drastycznego spadku wpływów z PIT w wyniku wprowadzenia ulgi na dzieci, która została uchwalona we wrześniu 2007 roku.

2. Powiaty

W 2006 roku przeciętny dochód brutto na mieszkańca w województwie lubelskim -366 zł na

¹ E. Wojnicka (2007) Sektor MSP w Polsce w 2005 roku - profile regionów, opracowanie dla PARP, obliczenia na podstawie danych GUS.

Tablica 4: Dochody osób i podmiotów prawnych w powiatach województwa lubelskiego

Powiat	Dynamika dochodu osób			Udział w dochodzie osób w regionie (%)		Dochód na mieszkańca na miesiąc w 2006 r.		Dochód podmiotów prawnych średnioroczny w latach 2005-2006	
	2006/2005	2006/2005*	2007/2006*	2002	2006	w zł	gdy lubelskie =100	udział w regionie	na podmiot prawny w tys. zł
białski	109	109,0	116	3,4	3,3	227,8	62,3	1,7	116,0
biłgorajski	104	103,4	109	3,4	3,4	261,3	71,4	3,6	241,1
chełmski	119	106,6	103	1,8	1,8	179,7	49,1	0,6	81,6
hrubieszowski	111	110,9	109	2,0	2,0	227,3	62,1	1,3	142,3
janowski	118	118,8	113	0,9	1,3	216,7	59,2	1,6	204,4
krasnostawski	102	111,4	122	2,5	2,3	265,2	72,5	3,1	363,9
kraśnicki	109	108,8	110	2,6	3,3	265,5	72,6	1,1	79,9
lubartowski	111	112,5	116	2,8	3,1	271,4	74,2	1,4	128,0
lubelski	117	117,6	119	4,0	4,7	263,9	72,1	2,7	143,7
łęczyński	110	109,5	120	2,7	2,7	373,5	102,1	6,1	847,4
łukowski	110	110,0	116	3,7	3,7	272	74,3	1,0	80,8
m. Biała Podlaska	112	112,7	111	4,0	3,7	513,3	140,3	2,8	189,1
m. Chełm	102	103,7	114	4,7	4,2	496,5	135,7	4,3	298,2
m. Lublin	109	109,7	113	33,2	32,1	742,6	203,0	43	317,6
m. Zamość	106	107,1	116	4,3	4,1	494,4	135,1	5,4	248,5
opolski	113	111,4	112	1,6	1,7	216,8	59,2	1,1	135,4
parczewski	111	110,6	109	1,2	1,2	267,3	73,0	0,3	53,9
puławski	108	107,3	115	6,0	6,1	415,9	113,7	11,8	476,7
radzyński	113	113,1	116	1,8	1,9	248	67,8	0,7	89,3
rycki	103	102,7	114	2,8	2,7	366,8	100,2	1,0	128,4
świdnicki	114	114,8	103	3,7	3,6	391,4	107,0	2,1	179,3
tomaszowski	107	106,8	111	2,9	2,7	244,5	66,8	1,4	99,1
włodawski	109	109,2	114	1,3	1,3	251,3	68,7	0,3	47,5
zamojski	109	108,7	109	2,7	2,8	199,4	54,5	1,6	139,6
Woj. lubelskie	109	109,6	113	100	100	365,9	100,0	100	243,8

Źródło: Obliczenia IG WSiIZ na podstawie danych GUS i RIO, * - prognoza z raportu z 2006 roku oraz obecna (2007/2006)

Tablica 5. Dochód osób w różnych typach gmin województw podkarpackiego i lubelskiego w cenach bieżących

Dochód osób na miesiąc w zł	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007 plan
w woj. lubelskim	290,8	270,8	258,8	282,3	297,3	334,2	365,9	413,5
w woj. podkarpackim	284,8	262,3	247,6	266,2	282,6	319,5	350,0	391,0
w Polsce	415,4	440,2	431,3	449,6	469,1	524,2	561,1	bd
Lubelskie gdy Polska=100	70,0	61,5	60,0	62,8	63,4	63,7	65,2	bd
Podkarpackie gdy Polska=100	68,6	59,6	57,4	59,2	60,2	61,0	62,4	bd
w gminach miejskich lubelskiego	438,8	444,7	431,7	461,5	488,2	551,1	599,1	676,5
w gminach miejskich podkarpackiego	422,3	426,9	405,5	432,7	465,5	524,2	568,1	633,6
w gminach wiejskich lubelskiego	179,3	138,9	127,8	145,8	150,5	167,3	186,8	214,4
w gminach wiejskich podkarpackiego	206,7	171,6	158,4	174,1	184,3	208,1	228,9	253,4
w gminach miejsko-wiejskich lubelskiego	241,9	215,6	202,1	226,9	244,7	276,1	303,1	347,9
W gminach miejsko-wiejskich podkarpackiego	239,1	202,7	195,9	209,1	215,3	248,6	277,5	316,5

Źródło: Obliczenia IG WSiIZ na podstawie danych GUS i RIO

Tablica 6. Dynamika dochodu osób rok poprzedni=100 w województwie lubelskim i podkarpackim

	2001/ 2000	2002/ 2001	2003/ 2002	2004/ 2003	2005/ 2004	2006/ 2005	2007/ 2006	2006/ 2004
Woj. lubelskie	93,0	95,3	108,8	105,0	112,1	109,1	113,6	122,3
Woj. podkarpackie	92,2	94,4	107,5	106,2	113,1	109,5	111,7	123,8
Gm. miejskie lubelskie	101,3	96,9	106,6	105,4	112,5	108,2	112,9	121,7
Gm. miejskie podkarpackie	100,9	94,8	106,3	107,2	112,3	108,7	111,5	122,1
Gm. wiejskie lubelskie	77,2	91,7	113,7	103,0	110,9	111,4	115,1	123,5
Gm. wiejskie podkarpackie	83,3	92,3	110,1	106,1	113,1	109,6	110,7	123,9
Gm. miejsko-wiejskie lubelskie	88,9	93,4	111,9	107,6	112,3	109,3	114,8	122,7
Gm. miejsko-wiejskie podkarpackie	84,9	97,2	107,0	103,1	115,5	111,7	114,1	129,0

Źródło: Obliczenia IG WSIiZ na podstawie danych GUS i RIO

miesiąc, był nieznacznie wyższy niż w podkarpackim 350 zł na miesiąc. Średnia dla Polski wyniosła jednak 561 zł. Odzwierciedla to fakt dużego sektora rolnictwa w województwach podkarpackim i lubelskim, który nie uiszcza podatku według reguł PIT, ale także potwierdza relatywne ubóstwo obydwu województw. W obydwu regionach najwyższe dochody przed opodatkowaniem osób wystąpiły w miastach powiatowych - od 743 zł w Lublinie i 716 zł w Rzeszowie po 464 zł w Przemyślu oraz około 495 zł w Zamościu i Chełmie. Najniższe dochody osób na poziomie powiatów wystąpiły w 2006 roku w powiatach kolbuszowskim i lubaczowskim w podkarpackim oraz w chełmskim i zamojskim w lubelskim - poniżej 200 zł na osobę na miesiąc. Największy udział w dochodzie osób w obydwu regionach mają stolice, ale w lubelskim dominacja Lublina jest znacznie większa niż Rzeszowa na Podkarpaciu. Stolica Lubelszczyzny koncentruje bowiem 32,1% dochodu regionu, co oznacza około 1 punktu procentowego mniej niż w 2002 roku, zaś Rzeszów w 2006 roku miał 15,3% -owy udział w dochodzie osób regionu, podczas gdy w 2002 15,1%. Około 7%-owy i wyższy niż w 2002 roku udział w dochodzie osób Podkarpacia miały w 2006 roku powiaty rzeszowski i mielecki, podczas gdy największy po Lublinie

udział w dochodzie ludności to 6,1% przypadające na powiat puławski. Połowa powiatów w lubelskim miała udział w dochodzie osób poniżej 3,1%, zaś w podkarpackim poniżej 3,5%. Najniższy udział w dochodzie osób mają na Lubelszczyźnie powiaty włodawski, janowski i parczewski - po około 1,3%, zaś na Podkarpaciu - bieszczadzki i leski - po około 1%.

Powiaty, których udział w dochodzie osób w 2006 roku był wyższy niż w 2002 to w podkarpackim krośnieński, leżajski, łańcucki, Przemyśl, Rzeszów, mielecki, przemyski, rzeszowski, sanocki i stalowowolski. Jednak wahania w udziale powiatów były nieznaczne. W lubelskim powiaty, których udział w dochodzie osób w 2006 roku był wyższy niż w 2002 to janowski, lubartowski, lubelski - gdzie wzrost udziału był dość duży oraz puławski, radzyński i zamojski o niewielkim wzroście udziału w regionalnym dochodzie osób.

W 2006 roku w porównaniu z 2005 dochód osób wzrósł w obydwu regionach o 9%. Powiaty o najsilniejszym wzroście dochodu osób to w podkarpackim kolbuszowski, leski oraz łańcucki, przeworski, niżański i jarosławski - wzrost od 15% do 13% w porównaniu z 2005 rokiem. W lubelskim największy wzrost dotyczył natomiast chełmskiego, lubelskiego i janowskiego - od 19% do 17%

Tablica 7. Udział gmin poszczególnych typów w dochodzie osób i liczbie ludności w województwie lubelskim

Lubelskie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007 plan
Typ gmin	udział w dochodzie osób							
miejsko-wiejskie	9,2	8,8	8,6	8,9	9,1	9,1	9,1	9,2
wiejskie	30,0	24,9	24,0	25,1	24,6	24,3	24,8	25,2
miejskie	60,8	66,3	67,4	66,1	66,3	66,6	66,0	65,6
	udział w liczbie ludności							
miejsko-wiejskie	11,1	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0	bd
wiejskie	48,7	48,6	48,6	48,6	48,6	48,6	48,7	bd
miejskie	40,3	40,4	40,4	40,4	40,4	40,4	40,3	bd

Źródło: Obliczenia IG WSIiZ na podstawie danych GUS i RIO

oraz świdnickiego, radzyńskiego i opolskiego - 14%-13%. Wzrost nominalnego dochodu na poziomie 2-3%, czyli jego stagnację w ujęciu realnym, zanotowały jedynie w lubelskim powiat rycycki, miasto Chełm i powiat krasnostawski oraz leżajski na Podkarpaciu. We wszystkich pozostałych powiatach nastąpił realny wzrost dochodu osób w 2006 roku w porównaniu z 2005.

Prognozowany wzrost dochodu osób w 2007 roku wynosi dla województwa podkarpackiego 12%, a dla lubelskiego 13%. Największego wzrostu dochodów ludności - powyżej 15% spodziewają się gminy powiatów przemyskiego, lubaczowskiego, dębickiego, leżajskiego, rzeszowskiego, bieszczadzkiego i miasta Przemyśl w podkarpaciu oraz krasnostawskiego, łączyńskiego, lubelskiego, radzyńskiego, lubartowskiego, łukowskiego, białskiego, puławskiego i miasta Zamość w lubelskim.

Spadku dochodów ludności oczekuje się w powiecie łańcuckim, zaś stagnacji w strzyżowskim na Podkarpaciu oraz w świdnickim i chełmskim na Lubelszczyźnie. Należy zaznaczyć, że w 2007 roku prognozowana inflacja jest wyższa niż w 2006, a stąd prognozowane wyższe nominalne wzrosty mogą oznaczać realnie niższy wzrost niż w 2006 roku.

Największy udział w średniorocznym dochodzie podmiotów prawnych w latach 2005-2006 w obydwu regionach miały stolice - 23,7% Rzeszów i 43% Lublin. Ponownie większa koncentracja dochodów firm w stolicy dotyczy Lubelszczyzny. Poza Rzeszowem dość wysoki udział w dochodzie podmiotów prawnych w województwie podkarpackim od 8,1% po 6,5% miały powiaty dębicki, jarosławski, sanocki, Krosno i stalowowolski. W lubelskim pod względem dochodu firm wyróżniają się powiat puławski i łączyński o udziale

Tablica 8. Udział gmin poszczególnych typów w dochodzie osób i liczbie ludności w województwie podkarpackim

Podkarpackie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007 plan
Typ gmin	udział w dochodzie osób							
miejsko-wiejskie	17,8	16,4	16,8	16,8	16,3	16,6	17,0	17,3
wiejskie	33,2	30,0	29,3	30,0	30,0	30,0	30,1	29,8
miejskie	49,0	53,6	53,8	53,2	53,7	53,3	53,0	52,9
	udział w liczbie ludności							
miejsko-wiejskie	21,2	21,2	21,3	21,3	21,4	21,4	21,4	bd
wiejskie	45,8	45,9	45,9	45,9	46,0	46,1	46,0	bd
miejskie	33,0	33,0	32,9	32,7	32,6	32,5	32,6	bd

Źródło: Obliczenia IG WSiIZ na podstawie danych GUS i RIO

w dochodzie podmiotów prawnych regionu odpowiednio 11,8% i 6,1%. Po około 5% dochodu firm regionu w podkarpackim powstaje w powiatach mieleckim i jasielskim, a w lubelskim w Zamościu.

Najwyższy dochód na aktywny podmiot prawny w lubelskim wystąpił w analizowanym okresie w powiecie łączyńskim - 847 tys. zł i puławskim - 477 tys. zł, a na Podkarpaciu w leżajskim, sanockim, dębickim i Krośnie - od 444 tys. zł po 409 tys. zł. Przeciętny dochód na podmiot prawny powyżej 300 tys. zł dotyczył jeszcze w podkarpackim powiatów jarosławskiego, Rzeszowa, ropczycko-sędziszowskiego, jasielskiego i przemyskiego, a w lubelskim krasnostawskiego i Chełma. Najniższy dochód na aktywny podmiot prawny dotyczył

Tablica 9. Dochód podmiotów prawnych w lubelskim

Lubelskie	dochód na firmę aktywną w tys. zł	udział w dochodzie firm	udział w liczbie firm
średnia dla regionu	241,6	100	100
średnia dla gmin wiejskich	135,8	15,0	26,7
średnia dla gmin miejsko-wiejskich	180,4	6,7	9,0
średnia dla gmin miejskich	294,1	78,2	64,3

Źródło: Obliczenia IG WSiIZ na podstawie danych GUS i RIO

Tablica 10. Dochód podmiotów prawnych w podkarpackim

Podkarpackie	dochód na firmę aktywną w tys. zł	udział w dochodzie firm	udział w liczbie firm
średnia dla regionu	287,5	100,0	100,0
średnia dla gmin wiejskich	152,8	12,7	23,9
średnia dla gmin miejsko-wiejskich	258,8	14,4	16,0
średnia dla gmin miejskich	348,5	72,9	60,2

Źródło: Obliczenia IG WSiIZ na podstawie danych GUS i RIO

Tablica 11. Dochody osób i podmiotów prawnych w gminach miejskich województwa lubelskiego

Gmina miejska	Dochód na mieszkańca na miesiąc w zł				Dynamika dochodu osób			Udział w docho- dzie firm w woje- wództwie (%)	Dochód na firmę aktywną w tys. zł	Dochód na firmę aktywną	
	2004	2005	2006	2007 plan	2006/ 2005	2006/ 2004	2007/ 2006 plan			gdy średnia dla gmin miejskich =100	gdy średnia dla lubelskiego =100
Biała Podlaska	409	457	513	571	112	125	111	2,86	189,1	64,3	78,3
Biłgoraj	441	532	549	582	103	125	106	2,88	390,2	132,7	161,5
Chełm	456	485	496	567	102	108	114	3,60	246,7	83,9	102,1
Dęblin	514	554	576	663	102	107	115	0,22	82,1	27,9	34,0
Hrubieszów	331	364	410	449	112	123	110	0,45	101,3	34,5	41,9
Krasnystaw	390	444	503	581	112	128	116	1,68	438,4	149,1	181,5
Kraśnik	340	403	435	478	107	127	110	1,03	120,8	41,1	50,0
Lubartów	405	471	523	595	111	128	114	1,37	287,0	97,6	118,8
Lublin	597	679	743	836	109	124	113	43,41	317,6	108,0	131,4
Łuków	432	474	510	585	107	117	115	0,90	131,7	44,8	54,5
Międzyrzec Podlaski	306	341	372	438	109	121	118	0,29	98,5	33,5	40,8
Puławy	509	578	624	717	107	121	115	10,74	790,7	268,9	327,3
Radzyń Podlaski	376	423	478	542	113	126	113	0,54	154,8	52,6	64,1
Rejowiec Fabryczny	287	302	300	333	98	102	111	0,31	462,5	157,2	191,4
Stoczek Łukowski	311	342	371	426	108	119	115	0,01	31,2	10,6	12,9
Świdnik	432	477	545	633	114	126	116	0,90	118,9	40,4	49,2
Terespol	385	436	456	509	105	118	112	0,41	412,9	140,4	170,9
Tomaszów Lubelski	460	559	566	611	101	122	108	0,92	142,8	48,5	59,1
Włodawa	293	335	400	446	118	134	112	0,26	85,9	29,2	35,5
Zamość	417	462	494	572	106	118	116	5,45	248,5	84,5	102,9

Źródło: Obliczenia IG WSiLiZ na podstawie danych GUS i RIO;

natomiast powiatów włodawskiego i parczewskiego w lubelskim - odpowiednio 43,7 tys. zł i 54 tys. zł oraz leskiego na Podkarpaciu - 65 tys. zł.

Przeciętna rentowność obrotu brutto firm w 2005 roku wyniosła 5% co znaczy, że średni dochód podmiotów prawnych z lubelskiego 243,8 tys. zł i 287,5 tys. zł z podkarpackiego odpowiada przeciętnym przychodom na firmę w wysokości odpowiednio 4,9 mln zł w lubelskim i 5,75 mln zł. Przeciętne przychody przedsiębiorstw aktywnych w 2005 roku w Polsce wyniosły 1,4 mln zł na podmiot, ale liczba ta obejmuje też zakłady osób fizycznych. Przedsiębiorstwa zobowiązane do prowadzenia ksiąg rachunkowych - największe, miały natomiast przeciętne przychody w wysokości około 35 mln zł. Oszacowane wartości dla podmiotów prawnych Podkarpacia i Lubelszczyzny mieszczą

się w tym przedziale co wskazuje na poprawność estymacji. Podmioty prawne to bowiem zarówno największe przedsiębiorstwa oraz organizacje takie jak fundacje czy stowarzyszenia, ale też wiele MŚP. Jednak przeciętna wielkość podmiotów prawnych, jako bardziej dojrzałych form podmiotów gospodarczych jest większa niż całego sektora podmiotów gospodarki narodowej składających się głównie z zakładów osób fizycznych (osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą).

3. Gminy

Dochód osób przed opodatkowaniem w województwie podkarpackim utrzymuje się na nieznacznie niższym poziomie niż w województwie

Tablica 12. Dochody osób i podmiotów prawnych w gminach miejsko-wiejskich lubelskiego

Gminy miejsko-wiejskie	Dochód na mieszkańca na miesiąc w zł				Dynamika dochodu osób			Dochód podmiotów prawnych			
	2004	2005	2006	2007 plan	2006/2005	2006/2004	2007/2006	udział w województwie	dochód na firmę aktywną	gdy średnia dla gmin miejsko-wiejskich =100	gdy średnia dla lubelskiego =100
Annopol	133	133	161	172	120	120	107	0,03	29,7	16,4	12,3
Bełżyce	176	216	252	285	116	142	113	0,12	59,3	32,9	24,6
Bychawa	170	187	214	236	114	125	110	0,13	87,8	48,7	36,4
Frampol	129	142	162	176	113	123	109	0,01	16,6	9,2	6,9
Janów Lubelski	283	316	372	435	118	131	117	1,59	336,3	186,4	139,2
Józefów	133	162	162	185	99	120	115	0,02	25,2	14,0	10,4
Kazimierz Dolny	233	279	314	345	112	135	110	0,02	11,0	6,1	4,5
Kock	154	177	188	201	105	121	107	0,01	10,8	6,0	4,5
Krasnobród	202	221	203	243	92	100	119	0,09	95,9	53,2	39,7
Łęczna	496	528	582	708	109	116	122	0,53	154,4	85,6	63,9
Nałęczów	283	315	329	378	104	116	115	0,70	331,4	183,7	137,2
Opole Lubelskie	224	246	266	305	108	118	115	0,57	186,9	103,6	77,4
Ostrów Lubelski	184	256	244	263	95	131	108	0,01	19,2	10,6	7,9
Parczew	321	389	416	454	107	128	109	0,29	87,4	48,4	36,2
Piaski	167	201	217	249	108	130	114	0,11	75,0	41,6	31,1
Poniatowa	219	242	279	327	114	125	117	0,35	182,0	100,9	75,4
Ryki	312	358	356	409	99	114	115	0,62	185,1	102,6	76,6
Szczebrzeszyn	178	199	253	267	126	141	105	0,44	302,9	167,9	125,4
Tarnogród	173	192	188	221	97	107	117	0,06	69,6	38,6	28,8
Tyszowce	127	138	160	172	114	123	107	0,01	12,4	6,9	5,1
Zwierzyniec	208	246	308	363	125	148	118	1,02	843,8	467,7	349,3

Źródło: Obliczenia IG WSiLiZ na podstawie danych GUS i RIO

lubelskim, a w obu województwach jest niższy niż w Polsce. W obydwu regionach nastąpił istotny spadek dochodu osób względem średniej krajowej w 2001 roku w porównaniu z 2000, ale od 2004 roku widać poprawę relatywnego dochodu mieszkańców lubelskiego i podkarpackiego. W okresie pogorszenia koniunktury dochód ludności najuboższych regionów spadł więc bardziej niż w całej Polsce, ale w okresie ożywienia też szybciej rośnie, co ponadto może być skutkiem polityki spójności UE preferującej uboższe regiony. Względne ubóstwo lubelskiego i podkarpackiego wynika głównie z dużego udziału rolnictwa, a stąd mniejszej liczby osób opodatkowanych wg reguł PIT. W obydwu analizowanych regionach najwyższy dochód mają mieszkańcy gmin miejskich - w lubelskim w 2006

roku 599 zł na miesiąc, a w podkarpackim 568 zł, przy dochodzie brutto ludności gmin wiejskich odpowiednio 187 zł i 229 zł, a gmin miejsko-wiejskich 303 zł w lubelskim i 278 zł w podkarpackim.

Po okresie spadku w latach 2000-2001 od 2003 roku utrzymuje się dodatnia dynamika dochodu osób we wszystkich typach gmin obydwu regionów, na poziomie oznaczającym wzrost realny, co świadczy o rosnących wynagrodzeniach i nowych miejscach pracy. Dynamika dochodu osób w poszczególnych typach gmin Podkarpacia i Lubelszczyzny w 2006 w porównaniu z 2004 rokiem wyniosła około 22-24%, jedynie 29% wzrost dotyczył dochodu osób w gminach miejsko-wiejskich Podkarpacia. W rezultacie wzrost dochodu osób w ca-

łym regionie podkarpackim w latach 2004-2006 był nieznacznie wyższy niż w lubelskim.

W obydwu regionach gminy miejskie mają większy udział w dochodzie ludności niż w ich liczbie. W województwie lubelskim udział gmin miejskich w dochodzie osób w 2006 roku wyniósł 66% i na takim poziomie oscyluje od 2001 roku. Ludność gmin miejskich lubelskiego to natomiast 40,3% mieszkańców regionu. W podkarpackim gminy miejskie zamieszkuje około 33% ludności województwa, zaś ich dochód to 53% dochodu osób regionu. Województwo lubelskie ma w porównaniu z podkarpackim niewiele gmin miejsko-wiejskich co jest odzwierciedlone w udziale tych gmin w dochodzie osób i ich liczbie. Gminy miejsko-wiejskie wytwarzają 9,1% dochodu osób na Lubelszczyźnie i zamieszkuje je 11% ludności, a na Podkarpaciu 17% dochodu i 21% ludności.

W gminach wiejskich w lubelskim zamieszkuje blisko 49% mieszkańców regionu, a na Podkarpaciu 46%. Podobnie jak gminy miejsko-wiejskie mają one mniejszy niż potencjał ludnościowy udział w dochodzie osób regionów i wynosi on w lubelskim niecałe 25%, a w podkarpackim około 30%. Wsie podkarpackie są więc relatywnie bogatsze niż

lubelskie, co prawdopodobnie wynika z faktu, że ze względu na słabszą jakość gleb w podkarpackim większa część mieszkańców gmin wiejskich musi się w tym województwie zajmować działalnością nierolniczą.

Podmioty prawne są bogatsze w województwie podkarpackim niż lubelskim i dotyczy to wszystkich typów gmin. Średnioroczny dochód na aktywną firmę w latach 2005-2006 był najwyższy w gminach miejskich w obydwu regionach, ale w podkarpackim wyniósł 349 tys. zł, a w lubelskim 294 tys. zł. Podmioty prawne z gmin miejsko-wiejskich podkarpackiego miały w tym okresie przeciętny zysk brutto 259 tys. zł, a w lubelskim tylko 180 tys. zł. Najniższe są przeciętne zyski podmiotów prawnych mających siedzibę w gminach wiejskich obydwu regionów - 153 tys. zł w podkarpackim i 136 tys. zł w lubelskim.

3.1 Województwo lubelskie

3.1.1. Gminy miejskie

Gminy miejskie województwa lubelskiego o najwyższym dochodzie osób na miesiąc w 2006

Tablica 13. Dochody osób i podmiotów prawnych w gminach miejskich województwa podkarpackiego

Gminy miejskie	Dochód na mieszkańca na miesiąc w zł				Dynamika dochodu osób			Udział w dochodzie firm w województwie (%)	Dochód na firmę aktywną w tys. zł	Dochód na firmę aktywną	
	2004	2005	2006	2007 plan	2006/2005	2006/2004	2007/2006 plan			gdy średnia dla gmin miejskich =100	gdy średnia dla podkarpackiego =100
Dębica	478,9	523,6	555,8	642,2	106	115	16	5,4	486,0	139,5	169,1
Dynów	182,3	212,7	228,9	260,4	108	125	14	0,05	72,2	20,7	25,1
Jarosław	399,2	439,4	502,3	542,7	114	125	08	6,2	505,2	145,0	175,7
Jaśło	440,6	485,5	510,6	560,2	105	115	10	4,1	424,6	121,8	147,7
Krosno	501,0	557,1	599,1	650,4	107	119	09	6,6	409,4	117,5	142,4
Leżajsk	405,1	501,5	494,4	644,6	98	123	30	1,7	434,1	124,6	151,0
Lubaczów	274,3	306,6	335,1	392,4	109	121	17	0,6	236,4	67,8	82,2
Łańcut	646,1	516,7	614,8	640,3	119	95	04	0,8	142,6	40,9	49,6
Mielec	421,1	506,7	553,3	632,3	109	131	14	4,9	305,4	87,6	106,3
Przemyśl	385,2	434,4	464,2	532,8	106	119	15	2,8	145,9	41,9	50,8
Przeworsk	416,4	481,3	508,1	524,2	105	122	03	1,1	305,5	87,6	106,3
Radymno	243,4	301,1	319,4	357,9	105	130	12	0,1	109,4	31,4	38,1
Rzeszów	585,5	661,2	716,2	792,2	112	126	11	23,7	366,5	105,2	127,5
Sanok	420,1	500,2	531,0	589,3	106	125	11	6,1	589,7	169,2	205,1
Stalowa Wola	461,6	533,5	568,8	636,8	106	121	12	6,3	350,0	100,4	121,7
Tarnobrzeg	404,8	460,6	514,9	570,6	112	127	11	2,4	169,1	48,5	58,8

Źródło: Obliczenia IG WSiLiZ na podstawie danych GUS i RIO

roku od 743 zł do 566 zł to Lublin, Puławy, Dęblin i Tomaszów Lubelski. Najniższym dochodem osób od 372 do 300 zł cechowały się Międzyrzec Podlaski, Stoczek Łukowski i Rejowiec Fabryczny.

Pozostałe gminy miejskie miały dochód na mieszkańca od 400 do 550 zł, przy przeciętnej dla gmin miejskich 599 zł.

Tablica 14. Dochody osób i podmiotów prawnych w gminach miejsko-wiejskich województwa podkarpackiego

Gminy miejsko-wiejskie	Dochód na mieszkańca na miesiąc w zł				Dynamika dochodu osób			Udział w dochodzie firm w województwie (%)	Dochód na firmę aktywną w tys. zł	Dochód na firmę aktywną	
	2004	2005	2006	2007 plan	2006/2005	2006/2004	2007/2006 plan			gdy średnia dla gmin miejskich =100	gdy średnia dla podkarpackiego =100
Baranów Sandomierski	198,1	218,5	257,0	284,8	118	129	111	0,59	470,8	181,9	163,8
Błażowa	160,1	172,8	210,2	241,0	121	130	115	0,01	8,5	3,3	3,0
Brzozów	234,2	266,2	294,1	329,4	110	125	112	0,59	197,7	76,4	68,8
Cieszanów	146,6	159,5	165,1	202,5	103	112	123	0,17	224,2	86,6	78,0
Dukla	176,0	214,1	249,7	275,9	117	142	110	0,37	190,1	73,5	66,1
Głogów Małopolski	230,1	278,7	348,3	390,2	127	155	112	1,88	663,2	256,2	230,7
Iwonicz-Zdrój	241,7	273,0	303,3	343,5	111	126	113	0,12	74,1	28,6	25,8
Jedlicze	328,6	352,9	366,4	409,1	104	112	112	0,95	490,4	189,5	170,6
Kańczuga	170,5	178,7	224,6	246,6	125	131	110	0,80	682,5	263,7	237,4
Kolbuszowa	215,2	241,9	281,8	312,8	117	131	111	0,98	268,2	103,6	93,3
Lesko	267,7	298,5	329,4	373,9	110	123	114	0,19	71,4	27,6	24,8
Narol	113,6	136,8	147,6	168,2	108	129	114	0,01	11,7	4,5	4,1
Nisko	316,6	349,5	394,5	455,4	113	125	115	0,23	74,7	28,9	26,0
Nowa Dęba	235,0	276,3	308,6	335,9	111	131	109	0,12	45,5	17,6	15,8
Nowa Sarzyna	205,2	231,2	256,9	282,0	111	124	110	1,58	914,3	353,3	318,0
Oleszyce	149,1	174,3	201,3	229,3	115	133	114	0,005	6,0	2,3	2,1
Pilzno	187,8	215,9	263,1	372,7	122	141	142	0,69	429,5	165,9	149,4
Radomyśl Wielki	120,9	138,5	170,4	193,1	123	141	113	0,13	95,5	36,9	33,2
Ropczyce	262,8	327,7	338,5	378,7	103	129	112	2,22	603,6	233,2	210,0
Rudnik nad Sanem	188,0	214,5	225,8	267,1	105	120	118	0,31	241,6	93,3	84,0
Rymanów	212,9	250,3	277,6	294,4	111	130	106	0,10	52,4	20,3	18,2
Sędziszów Małopolski	192,0	214,1	239,9	277,0	112	126	115	0,54	213,5	82,5	74,3
Sieniawa	141,7	169,7	190,3	196,6	112	134	103	0,02	30,8	11,9	10,7
Sokołów Małopolski	146,4	176,7	192,6	216,4	109	132	112	0,08	47,5	18,3	16,5
Strzyżów	232,2	268,5	271,7	308,2	101	117	113	0,26	118,6	45,8	41,3
Tyczyn	292,3	388,9	396,8	500,5	104	141	126	0,23	103,8	40,1	36,1
Ulanów	160,2	187,4	215,6	227,7	115	134	106	0,01	9,4	3,6	3,3
Ustrzyki Dolne	230,5	254,0	286,7	327,7	112	124	114	0,72	228,6	88,3	79,5
Zagórz	195,7	227,1	261,5	303,2	115	134	116	0,47	282,2	109,0	98,1

Źródło: Obliczenia IG WSiIZ na podstawie danych GUS i RIO

Największy wzrost dochodu osób w latach 2004-2006, czyli od wejścia do UE, dotyczył gmin miejskich województwa lubelskiego Włodawa, Lubartów, Krasnystaw i Kraśnik, gdzie wzrósł on o od 34% do 27%. Wzrost nominalnych dochodów o od 26% po 20% dotyczył jeszcze gmin Świdnik, Radzyń Podlaski, Biłgoraj, Biała Podlaska, Lublin, Hrubieszów, Tomaszów Lubelski, Puławy i Międzyrzec Podlaski.

Dochód osób spadł realnie w 2006 roku w porównaniu z 2004 jedynie w Rejowcu Fabrycznym, a o stagnacji realnych dochodów wskazuje nominalny wzrost na poziomie 7% w Dęblinie. W pozostałych gminach miejskich dochód osób realnie wzrósł.

W 2007 roku wzrostu dochodu osób spodziewają się wszystkie gminy miejskie lubelskiego. Największego wzrostu dochodu osób - od 18% po 15%, oczekują miasta Międzyrzec Podlaski, Krasnystaw, Świdnik, Zamość, Puławy, Stoczek Łukowski, Łuków i Dęblin. Wszystkie gminy miejskie Lubelszczyzny przewidują wzrost dochodów ludności w sumie o 13%.

Całkowity udział gmin miejskich lubelskiego w dochodzie przedsiębiorstw - podmiotów prawnych regionu wyniósł w latach 2005-2006 78,2%, a udział w liczbie aktywnych podmiotów blisko 64,3%. W rezultacie przeciętny dochód firmy miejskiej (294,1 tys. zł) na rok był wyższy od średniej dla województwa (241,2 tys. zł). Największy udział w dochodzie firm - podmiotów prawnych w województwie lubelskim mają Lublin - 43% i Puławy - blisko 11%. Znikomy udział w dochodzie podmiotów prawnych w regionie - poniżej 0,5% mają gminy miejskie Hrubieszów, Terespol, Rejowiec Fabryczny, Międzyrzec Podlaski, Włodawa, Dęblin i Stoczek Łukowski.

Gminy miejskie o dochodzie na aktywny podmiot prawny wyższym od średniej dla regionu to:

- Puławy - o dochodzie na firmę 0,79 mln zł
- Rejowiec Fabryczny, Krasnystaw i Terespol - o przeciętnym dochodzie na podmiot prawny od 0,46 mln zł do 0,416 mln zł
- Biłgoraj, Lublin, Lubartów, Zamość i Chełm - o dochodzie firm od 0,39 mln zł po 0,25 mln zł.

3.1.2. Gminy miejsko-wiejskie

Gminy miejsko-wiejskie województwa lubelskiego o najwyższym dochodzie osób na miesiąc w 2006 roku od 582 zł do 358 zł to Łęczna, Parczew, Janów Lubelski i Ryki. Najniższym docho-

dem osób około 160 zł cechowały się Frampol, Józefów, Annopol i Tyszowce. Pozostałe gminy miejsko-wiejskie miały dochód na mieszkańca od 188 zł do 329 zł, przy przeciętnej dla gmin miejsko-wiejskich 303 zł.

Największy wzrost dochodu osób w latach 2004-2006, czyli od wejścia do UE, dotyczył gmin miejsko-wiejskich województwa lubelskiego - Zwierzyniec, Bełżyce, Szczepieszyn i Kazimierz Dolny, gdzie wzrósł on o od 48% do 35%. Wzrost nominalnych dochodów od 31% po 25% dotyczył jeszcze gmin Janów Lubelski, Ostrów Lubelski, Piaszki, Parczew, Poniatowa i Bychawa.

Dochód osób spadł realnie w 2006 roku w porównaniu z 2004 jedynie w Krasnobrodzie, a o stagnacji realnych dochodów wskazuje nominalny wzrost na poziomie 7% w Tarnogrodzie. W pozostałych gminach miejsko-wiejskich dochód osób realnie wzrósł.

W 2007 roku wzrostu dochodu osób spodziewają się wszystkie gminy miejsko-wiejskie lubelskiego. Największego wzrostu dochodu osób - od 22% po 17%, oczekują gminy Łęczna, Krasnobród, Zwierzyniec, Janów Lubelski, Poniatowa i Tarnogród. Wszystkie gminy miejsko-wiejskie Lubelszczyzny przewidują wzrost dochodów ludności w sumie o 15%.

Całkowity udział gmin miejsko-wiejskich lubelskiego w dochodzie przedsiębiorstw - podmiotów prawnych regionu wyniósł w latach 2005-2006 6,7%, a udział w liczbie aktywnych podmiotów 9%. W rezultacie przeciętny dochód firmy 180,4 tys. zł na rok był niższy od średniej dla województwa 241,2 tys. zł. Największy udział w dochodzie firm - podmiotów prawnych w województwie lubelskim spośród gmin miejsko-wiejskich mają Janów Lubelski - 1,59% i Zwierzyniec - 1,02%. Minimalny udział w dochodzie podmiotów prawnych w regionie - poniżej 0,1% mają gminy miejsko-wiejskie: Krasnobród, Tarnogród, Annopol, Józefów, Kazimierz Dolny, Frampol, Ostrów Lubelski, Tyszowce i Kock.

Gminy miejsko-wiejskie o dochodzie na aktywny podmiot prawny wyższym od średniej dla regionu to:

- Zwierzyniec - o dochodzie na firmę 0,84 mln zł
- Janów Lubelski, Nałęczów i Szczepieszyn - o przeciętnym dochodzie na podmiot prawny od 0,34 mln zł do 0,3 mln zł

3.1.3. Gminy wiejskie

Gminy wiejskie województwa lubelskiego o najwyższym dochodzie osób na miesiąc w 2006 roku od 483 zł do 317 zł to Konopnica, Jastków, Niemce, Głusk, Stężyca. O najniższym od 98 do 85 zł Aleksandrów, Potok Górny, Obsza, Chrzanów, Zakrzew, Wysokie. Pozostałe gminy mają dochód od 100 do 300 zł, ale połowa gmin wiejskich miała dochód poniżej 165 zł, 25% najbogatszych gmin wiejskich powyżej - 201 zł, a 25% najuboższych poniżej 143 zł.

Największy wzrost dochodu osób w latach 2004-2006, czyli od wejścia do UE, dotyczył gmin wiejskich województwa lubelskiego Stary Brus, Łaziska, Jabłoń, Lubartów, Uścimów, Biszczka, Rossosz, Głusk, Jabłonna, Jastków, Wólka, gdzie wzrósł on o od 90% do 50%. Dochód osób spadł w 2006 roku w porównaniu z 2004 jedynie w gminach Żółkiewka, Wierzbica, Horodło, Wysokie, Fajstawice, Chodel, Łukowa. Dochód osób we wszystkich gminach wiejskich regionu zwiększył się w tym czasie o blisko 24%, zaś w 75% gmin wzrost dochodu wyniósł ponad 18%, a w 25% najbardziej dynamicznych gmin ponad 30%.

W 2007 roku wzrostu dochodu osób spodziewają się wszystkie gminy wiejskie lubelskiego poza gminami Łukowa, Rokitno, Leśniowice, Rossosz, Chrzanów, Garbów, Krzczonów, Grabowiec, Markuszów, Czemierniki, Uścimów, Uchanie, Jabłonna, Łabunie, Jabłoń, Łaziska, Adamów łukowski i Stary Brus. Największego wzrostu dochodu osób - od 63% po 30%, oczekują gminy Adamów zamojski, Wysokie, Stoczek łukowski, Lubartów, Ostrówek, Cyców, Konopnica, Urszulin, Siennica Różana, Kamień, Wólka i Wola Uhruska.

Wszystkie gminy wiejskie Lubelszczyzny przewidują wzrost dochodów ludności w sumie o 15%, a połowa z tych gmin o ponad 12%, a 25% najbardziej optymistycznych gmin o ponad 19%. 25% najbardziej pesymistycznych gmin wiejskich oczekuje wzrostu dochodu do 7%.

Całkowity udział gmin wiejskich lubelskiego w dochodzie przedsiębiorstw - podmiotów prawnych regionu wyniósł w latach 2005-2006 15%, a udział w liczbie aktywnych podmiotów blisko 27%. W rezultacie przeciętny dochód firmy 135,8 tys. zł na rok był niższy od średniej dla województwa (241,2 tys. zł). Największy udział w dochodzie firm - podmiotów prawnych w województwie lubelskim mają gminy wiejskie Puchaczów - 5,5%

oraz Krasnystaw i Jastków - po około 1,1%. Udział powyżej 0,5% w dochodzie firm regionu mają jeszcze Mełgiew i Niemce. 75% gmin wiejskich ma jednak śladowy udział w dochodzie podmiotów prawnych województwa - poniżej 0,02%, a 25% poniżej 0,004%. Wynika to z niedostatku firm na terenach wiejskich, co też skutkuje ograniczoną możliwością pracy zarobkowej, a stąd niskimi dochodami opodatkowanymi PIT mieszkańców tych terytoriów. Gminy wiejskie o dochodzie na aktywny podmiot prawny wyższym od średniej dla regionu to:

a) Puchaczów - o dochodzie na firmę 5,5 mln zł

b) Krasnystaw, Horodło, Rachanie, Trawniki, Jastków, Werbkowice - o przeciętnym dochodzie na podmiot prawny od 1,15 mln zł do 0,5 mln zł

c) Mełgiew, Janów Podlaski, Biłgoraj, Łukowa, Terespol, Zalesie, Niemce - o dochodzie firm od 0,44 mln zł po 0,25 mln zł.

Dochody wyższe od średniej dla gmin wiejskich - 135,8 tys. zł na podmiot miały jeszcze podmioty prawne w gminach Wólka, Łaszczów, Stężyca, Baranów, Wilków i Końskowola. 75% gmin wiejskich miało jednak dochody mniejsze od 16% średniej dla regionu, a połowa mniejsze niż 6% tej średniej. W większości gmin wiejskich więc liczba podmiotów jest wręcz znikoma.

3.2 Województwo podkarpackie

3.2.1. Gminy miejskie

Gminy miejskie województwa podkarpackiego o najwyższym dochodzie osób na miesiąc w 2006 roku od 716 zł do 553 zł to Rzeszów, Łańcut, Krosno, Stalowa Wola, Dębica i Mielec. Najniższym dochodem osób od 335 do 228 zł cechowały się Lubaczów, Radymno i Dynów. Pozostałe gminy miejskie miały dochód na mieszkańca od 464 do 531 zł, przy przeciętnej dla gmin miejskich 568 zł.

Największy wzrost dochodu osób w latach 2004-2006, czyli od początku realizacji projektu i wejścia do UE, dotyczył gmin miejskich województwa podkarpackiego Mielec, Radymno, Tarnobrzeg i Rzeszów, gdzie wzrósł on o od 31% do 26%. Wzrost nominalnych dochodów od 25% po 21% dotyczył jeszcze gmin Sanok, Jarosław, Dynów, Leżajsk, Przeworsk, Stalowa Wola i Lubaczów.

Dochód osób spadł realnie w 2006 roku w porównaniu z 2004 jedynie w Łańcucie, co wynikało z bardzo dużego wzrostu dochodów w Łańcucie w 2004 roku w porównaniu z 2003, gdyż w porównaniu z 2003 dochód osób w Łańcucie w 2006 roku był nominalnie o 39% wyższy, jak też wyższy niż w 2005 roku. W pozostałych gminach miejskich dochód osób w latach 2006/2004 realnie wzrósł.

W 2007 roku wzrostu nominalnego dochodu osób spodziewają się wszystkie gminy miejskie podkarpackiego, jednak Przeworsk i Łańcut, zaledwie o 3-4% co może oznaczać realną stagnację dochodów. Największego wzrostu dochodu osób - od 30% po 15%, oczekują miasta Leżajsk, Lubaczów, Dębica i Przemyśl. Wszystkie gminy miejskie Podkarpacia przewidują wzrost dochodów ludności w sumie o 11,5%.

Całkowity udział gmin miejskich podkarpackiego w dochodzie przedsiębiorstw - podmiotów prawnych regionu wyniósł średniorocznie w latach 2005-2006 73%, a udział w liczbie aktywnych podmiotów blisko 60%. W rezultacie przeciętny dochód firmy 348,5 tys. zł na rok był wyższy od średniej dla województwa 287,5 tys. zł. Największy udział w dochodzie firm - podmiotów prawnych w województwie podkarpackim mają Rzeszów - 24% oraz po około 6% Krosno, Stalowa Wola, Jarosław i Sanok. Znikomy udział w dochodzie podmiotów prawnych w regionie - poniżej 0,5% mają gminy miejskie Radymno i Dynów.

Gminy miejskie o dochodzie na aktywny podmiot prawny wyższym od średniej dla regionu to:

- Sanok, Jarosław i Dębica - o dochodzie na firmę odpowiednio 0,59 mln zł, 0,51 mln zł i 0,49 ml zł.
- Leżajsk, Jasło i Krosno - o przeciętnym dochodzie na podmiot prawny od 0,43 mln zł do 0,41 mln zł
- Rzeszów, Stalowa Wola, Przeworsk i Mielec - o dochodzie firm od 0,37 mln zł po 0,31 mln zł.

3.2.2. Gminy miejsko-wiejskie

Gminy miejsko-wiejskie województwa podkarpackiego o najwyższym dochodzie osób na miesiąc w 2006 roku od 397 zł do 366 zł to Tyczyn, Nisko i Jedlicze. Najniższym dochodem osób poniżej 170 zł cechowały się Radomyśl Wielki, Cieszanów i Narol. Pozostałe gminy miejskie miały dochód na mieszkańca od 190 zł do 350 zł, przy przeciętnej dla gmin miejsko-wiejskich 277 zł.

Największy wzrost dochodu osób w latach 2004-2006, czyli od wejścia do UE, dotyczył gmin miejsko-wiejskich województwa Głogów Małopolski, Dukla, Tyczyn, Pilzno i Radomyśl Wielki, gdzie wzrósł on o od 55% do 41%. Wzrost nominalnych dochodów od 34% po 25% dotyczył jeszcze gmin Zagórz, Ulanów, Sieniawa, Oleszyce, Sokołów Małopolski, Nowa Dęba, Kolbuszowa, Kańczuga, Rymanów, Błażowa, Ropczyce, Baranów Sandomierski, Narol, Iwonicz-Zdrój, Sędziszów Małopolski, Nisko i Brzozów. W pozostałych gminach miejsko-wiejskich dochód osób wzrósł o ponad 12%.

W 2007 roku wzrostu dochodu osób spodziewają się wszystkie gminy miejsko-wiejskie podkarpackiego. Największego wzrostu dochodu osób - od 42% po 23%, oczekują gminy Pilzno, Tyczyn i Cieszanów. Wszystkie gminy miejsko-wiejskie Podkarpacia przewidują wzrost dochodów ludności w sumie o 14%.

Całkowity udział gmin miejsko-wiejskich podkarpackiego w dochodzie przedsiębiorstw - podmiotów prawnych regionu wyniósł w latach 2005-2006 14,4%, a udział w liczbie aktywnych podmiotów 16%. W rezultacie przeciętny dochód firmy 259 tys. zł na rok był niższy od średniej dla województwa 288 tys. zł. Największy udział w dochodzie firm - podmiotów prawnych w województwie podkarpackim spośród gmin miejsko-wiejskich mają Ropczyce - 2,22%, Głogów Małopolski - 1,9% i Nowa Sarzyna - 1,6%. Minimalny udział w dochodzie podmiotów prawnych w regionie - poniżej 0,1% mają gminy miejsko-wiejskie Sokołów Małopolski, Sieniawa, Błażowa, Narol, Ulanów i Oleszyce.

Gminy miejsko-wiejskie o dochodzie na aktywny podmiot prawny wyższym od średniej dla regionu to:

- Nowa Sarzyna - 0,9 mln zł oraz Kańczuga, Głogów Małopolski i Ropczyce - o dochodzie na firmę od 0,68 do 0,6 mln zł
- Jedlicze, Baranów Sandomierski i Pilzno - o przeciętnym dochodzie na podmiot prawny od 0,49 mln zł do 0,43 mln zł

3.2.3. Gminy wiejskie

Gminy wiejskie województwa podkarpackiego o najwyższym dochodzie osób na miesiąc w 2006 roku od 538 zł do 351 zł to Krasne, Krościenko Wyżne, Krasieczyn, Boguchwała, Gorzyce, Mielec i Świlcza. O najniższym od 130 do 111 zł - Wielkie

Oczy, Laszki, Dzikowiec, Krzywca, Stary Dzików i Tyrawa Wołoska. Pozostałe gminy mają dochód od 131 do 330 zł, ale połowa gmin wiejskich miała dochód poniżej 199 zł, 25% najbogatszych gmin wiejskich powyżej - 252 zł, a 25% najuboższych poniżej 159 zł.

Największy wzrost dochodu osób w latach 2004-2006, czyli od wejścia do UE, dotyczył gmin wiejskich województwa podkarpackiego Krasieczyn, Borowa, Bukowsko, Adamówka, Przecław, gdzie wzrósł on o od 105% do 51%. Dochód osób spadł w 2006 roku w porównaniu z 2004 jedynie w gminach Czarna w powiecie bieszczadzkiem, Chłopice i Czarna w powiecie łańcuckim, choć realny spadek dochodu osób nastąpił jeszcze w gminach Niebylec, Krasne, Dębica, Gawłuszowice, Tarnowiec i Radymno. Dochód osób we wszystkich gminach wiejskich regionu zwiększył się w tym czasie o blisko 24%, zaś w 75% gmin wzrost dochodu wyniósł ponad 20%, a w 25% najbardziej dynamicznych gmin ponad 34%.

W 2007 roku wzrostu dochodu osób spodziewają się wszystkie gminy wiejskie podkarpackiego poza gminami Krzeszów, Świlcza, Dydnia, Czarna w powiecie dębickim, Krasne, Przeworsk, Gawłuszowice i Bukowsko. Największego wzrostu dochodu osób - od 47% po 30%, oczekują gminy Fredropol, Krasieczyn, Krempna, Wadowice Górne, Przemyśl i Żółtnia.

Wszystkie gminy wiejskie Podkarpacia przewidują wzrost dochodów ludności w sumie o 11%, a połowa z tych gmin o ponad 13%, a 25% najbardziej optymistycznych gmin o ponad 18%. 25% najbardziej pesymistycznych gmin wiejskich oczekuje wzrostu dochodu do 7%.

Całkowity udział gmin wiejskich podkarpackiego w dochodzie przedsiębiorstw - podmiotów prawnych regionu wyniósł w latach 2005-2006 13%, a udział w liczbie aktywnych podmiotów blisko 24%. W rezultacie przeciętny dochód firmy 153 tys. zł na rok był niższy od średniej dla województwa 288 tys. zł. Największy udział w dochodzie firm - podmiotów prawnych w województwie lubelskim mają gminy wiejskie Dębica- 1,9% oraz - Żurawica - 1,3%. Udział powyżej 0,5% w dochodzie firm regionu mają jeszcze Trzebownisko Gorzyce i Markowa. 75% gmin wiejskich ma jednak śladowy udział w dochodzie podmiotów prawnych województwa - poniżej 0,1%, a 25% poniżej 0,007%. Wynika to z niedostatku firm na terenach wiejskich, co też skutkuje ograniczoną możliwością

pracy zarobkowej, a stąd niskimi dochodami opodatkowanymi PIT mieszkańców tych terytoriów. Gminy wiejskie o dochodzie na aktywny podmiot prawny wyższym od średniej dla regionu to:

- Żurawica, Markowa i Krasieczyn - o dochodzie na firmę około 1,1 mln zł
- Rokietnica, Dębica, Czarna w powiecie bieszczadzkiem, Pruchnik, Raniżów i Adamówka - o przeciętnym dochodzie na podmiot prawny od 0,82 mln zł do 0,53 mln zł
- Jasło, Korczyna, Białobrzegi, Krasne, Gorzyce, Tarnowiec, Trzebownisko, Dębowiec, Pawłosiów - o dochodzie firm od 0,39 mln zł po 0,29 mln zł.

Dochody wyższe od średniej dla gmin wiejskich - 153 tys. zł na podmiot miały jeszcze podmioty prawne w gminach Skołyszyn, Wadowice Górne, Czarna w powiecie łańcuckim, Lubaczów, Świlcza, Medyka, Komańcza, Besko. 75% gmin wiejskich miało jednak dochody mniejsze od 50% średniej dla regionu, a połowa mniejsze niż 13% tej średniej.

Literatura

1. Dane Ministerstwa Finansów odnośnie rozliczenia podatku od osób fizycznych oraz informacji dla samorządów lokalnych odnośnie stopy udziału w podatkach w poszczególnych latach: ww.mf.gov.pl
2. Dane Regionalnych Izb Obrachunkowych z województw lubelskiego i podkarpackiego
3. Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2005 roku, GUS, Warszawa 2007
4. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. nr 203, poz. 1966 ze zm.)
5. Wojnicka E. Sektor MSP w Polsce w 2005 roku. Profile regionów, opracowanie dla PARP dla potrzeb S. Pyciński, A.Żołnierski (red.) Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2005-2006, PRAP, Warszawa 2007
6. Wojnicka E. (red.) Koniunktura konsumencka na poziomie lokalnym w województwie podkarpackim i lubelskim, IG WSliZ, Rzeszów, wrzesień 2007
7. www.stat.gov.pl